

Deres ref. 16060981 1766/23-212

Klage til Riksadvokaten på beslutning om å henlegge vår anmeldelse av Scandic for ulovlig avgiftsinnkreving på Nordkapp-platået

Vi viser til vår anmeldelse av Scandic for ulovlig avgiftsinnkreving på Nordkapp-platået datert 26. april 2023 og henleggelse datert 3. juli 2023, sak 16060981. Vi mottok brev om henleggelse 3. juli og klager rettidig 24. juli 2023

Henleggelsen begrunnes med at avgiftsinnkreving på Nordkapp-platået har vært omstridt, at det er kommunikasjon mellom den anmeldte, Scandic og Nordkapp kommune og at saken vil finne sin løsning i det sivilrettslige spor.

Vi vil i klagen gå inn på de tre grunnene for henleggelsen, samt påpeke at saken er enkel å etterforske. Vi vil vise til øvrige forhold, særlig økonomiske, før det følger en oppsummering.

Med dette mener vi å påpeke mangel ved begrunnelsen for henleggelse, opplyse saken ytterligere og få fram alvorlighetsgraden i det anmeldte forhold.

Avgiftsinnkrevingen er ikke omstridt blant myndigheter etter frilufsloven

Det er ikke omstridt, slik statsadvokaten legger til grunn, hvorvidt det er anledning å kreve avgift på Nordkapp-platået uten løyve etter frilufsloven. Fra tidligere uttalelser har Sivilombudsmannen (1991, 2000), Miljødirektoratet (1996) Miljødepartementet (2011), Miljødirektoratet til Fylkesmannen (2019), Fylkesmannen i Troms og Finnmark (2019), Vestre Finnmark tingrett (2021), Hålogaland lagmannsrett (2022) samt Høyesterett gjennom sin forkasting av Scandics anke på lagmannsrettens avgjørelse (2022). Alle har konkludert med det samme - Det kreves løyve for å kreve inn avgift.

At det anmeldte selskap med støttespillere er uenig i både faktum og lovanvendelsen, det er en helt annen sak, og ikke uvanlig når lovbrudd påpekes eller anmeldes.

Vi vil understreke at vi her har anmeldt lovbrudd som er foregått over flere år.

I debatten omkring retten til avgiftsinnkreving har støttespillere til anmeldte Scandic og den lovstridige praksis, blant annet uttrykt at hvis det har foregått et lovbrudd, så hadde politiet tatt tak i det. Påtalemaktens manglende handling blir altså benyttet som et argument for fortsatt lovbrudd.

Kommunikasjon mellom anmeldte Scandic og kommunen som myndighet etter frilufsloven endrer ikke faktum.

Det har alltid vært forskjellige former for kommunikasjon mellom driveren på Nordkapp, Scandic og Nordkapp kommune. Noe over bordet, noe i møter, noe offentlig og noe uoffisielt, noe i brev form direkte mellom Scandic og kommunen, noe via media, og noe i rettsalene. Uansett form for kommunikasjon har det ikke brakt Scandics unoter til opphør og lovlig innretting. Den for oss sist

kjente kommunikasjon mellom kommunen og Scandic har foregått i form av kommunalt pålegg om opphør av lovstridig forhold, og deretter Scandics klage på pålegget.

Siden fylkesmannens avgjørelse i 2019 har det vært helt klart for Scandic at det ikke er anledning å kreve avgift på Nordkapp uten løyve. Hele tiden har avgiftsinnkrevingen fortsatt og i praksis skjedd på samme måte.

- I 2019 ble det oppkrevd avgift basert på et forlengelesvedtak av det ulovlige løyvet 2014-2018. Fylkesmannen i Troms og Finnmark 19. desember 2019 fant løyvet ugyldig etter klage fra Norsk friluftsliv. Innkrevingen foregikk altså uten gyldig løyve.
- Fra desember 2019 omdefinerte Scandic sin avgiftsinnkreving til parkeringsavgift og fortsatte uten løyve. Scandic fikk i juni 2020 avslag på søknad om kommunalt løyve da søknaden ikke inneholdt parkeringsavgift. Avslaget ble påklaget uten at Scandic fikk medhold hos Statsforvalteren.
- Nordkapp kommune vedtok i desember 2020 pålegg til Scandic om opphør av innkreving av parkeringsavgiften fra og med 2021. Scandic saksøkte deretter kommunen uten å klage på vedtaket. Saken som gikk for Vest-Finnmark tingrett mai 2021 og Hålogaland lagmannsrett august 2022, ble anket helt til Høyesterett som avviste anken. Scandic tapte på alle punkter og i alle rettsinstanser.
- Fra 2021 omdefinerte Scandic sin avgiftsinnkreving nok en gang, nå som inngangsbillett i Nordkapphallen. På samme måte som før stoppet nå Scandic trafikken på E69 for å kreve inn avgift under dekke av å kalle det inngangsbillett til Nordkapphallen.
- Bombuene på E69 hvor det anmeldte forholdet har foregått (og fortsatt foregår), er også omdefinert av den anmeldte. I 2021 omdøpte Scandic bombuene til salgsbod/utsalgssted og i 2023 ble de nok en gang omdefinert til informasjonsbu hvor de vegfarende kan motta informasjon. Scandic hevder at trafikantene velger å stoppe ved bombuene, men har sørget for at skilting og vegmerking er slik at alle som kommer på vegen der tror de må stoppe ved billettbus. Dette gjelder både for motorisert ferdsel, syklende og gående. Trafikantene blir forledet til å tro de må stoppe.
- Etter vår anmeldelse har Nordkapp kommune nok en gang pålagt Scandic å stoppe avgiftsinnkrevingen uten at dette har ført til annet enn ny klage på vedtaket fra Scandics side. Det er nylig satt opp en plakat med informasjon om at det er gratis å parkere og oppholde seg ute, men denne plakaten kan ingen lese før de allerede har stoppet i bombua.

Kommunikasjon endrer altså ikke realiteten i det allerede begåtte lovbrudd som vi har anmeldt, og synes heller ikke å ha noen effekt for lovlig innretting.

Det sivilrettslige sporet går framover i tid, mens vår anmeldelse gjelder begåtte lovbrudd.

Kommunens forvaltningsmessige grep er rettet fremover i tid for å unngå nye lovbrudd, mens grunnlaget for vår anmeldelse er pågående lovbrudd. Erfaringene med Scandic viser at selskapet kommer tilbake med nye kreative løsninger for å omgå pålegg og rettsavgjørelser.

Det sivilrettslige sporet har til dags dato vist seg å være fånyttet. Til nå har absolutt alle myndigheter etter friluftsloven, bortsett i fra påtalemakten slått fast at avgiftsinnkreving ikke kan finne sted uten løyve. Den anmeldte Scandic synes å være hevet over sivilrettslige avgjørelser, og har glatt ignorert kommunen, statsforvalter, direktorat og departement, tingrett, lagmannsrett og høyesteretts stadfestelse av dom.

Det er de lovbrudd som er begått på tross av sivilrettslige avgjørelser vi har anmeldt og forlanger etterforsket og påtalt.

Samtidig vil vi poengtere at påtalemakts kanskje viktigste oppgave er forebygging mot fremtidige lovbrudd, og også å stanse pågående lovbrudd.

Enkelt å etterforske

Avgiftsinnkrevingen har ikke foregått i det skjulte, og det skulle være en enkel sak å etterforske. Loven er klar og faktum er tydelig. Vi skal ikke blande oss i etterforskningen, men dokumentasjon på avgiftsinnkrevingen mener vi vil finnes i kasseapparatet. Rullene skal vel oppbevares i 10 år i henhold til regnskapsreglene. Kasseapparatene er unike, så det bør være greit å skille mellom avgift betalt inne i hallen og ute i sperringen på E69. I tillegg fins det opptak i fra både tingretten og lagmannsretten hvor avgiftsinnkrevingen er tema.

Øvrige forhold som bør tas i betraktning

Lovbruddet har klart vært økonomisk motivert. Uansett hva anmeldte Scandic til enhver tid har definert avgiftsinnkrevingen som, så er det skapt et klart inntrykk av et avstengt område hvor de som ankommer må betale for å gå inn i. De aller fleste som ankommer Nordkapp-plataet er ikke kjent med hva myndighetene har uttalt og vedtatt, eller hva domstolene har avgjort. Besøkstallene årene før pandemien var i overkant av 275.000.

Den finansielle beregningsmodellen, CAPM med avkastningskrav på 38,55 mill kroner årlig, benyttet i Scandics løyvesøknad desember 2018, viser hvordan billettprisen er bygd opp (jf. Fylkesmannens avgjørelse 19.desember 2019 s.12). Adferden senere med endringer av definisjonene på billetter og billettsteder, viser hvordan Scandic kreativt tilpasser seg for fortsatt å opprettholde avkastningskravet fra modellen. Lite tilsier at avkastningskravet har endret seg. Scandics tilpasninger gjøres for å oppfylle dette kravet.

Med slike inntekter i bakhånd og i sikte kan det forklares hvorfor Scandic ikke vil rette seg etter myndighetenes pålegg. Vi kan heller ikke se at det har hatt noen negative konsekvenser å bryte loven.

Når lovbrudd åpenlyst kan foregå uten at påtalemakten griper inn, selv etter rettskraftige dommer og anmeldelse, er det grunn til å mene at risikoen for andre rettsbrudd øker i takt med manglende respekten for myndighetene.

Oppsummering

Vi ser ikke at statsadvokatens begrunnelser for henleggelse, at saken er «omstridt» og at det er dialog mellom anmeldte og kommunen og at saken «vil finne sin løsning», et tilstrekkelig for henleggelse.

Vår anmeldelse gjelder lovbrudd som allerede er begått og som fortsatt foregår, hvor både loven og faktum er lett å slå fast. En etterforskning bør være enkel.

Statsadvokaten viser til kommunen som forvaltningsmyndighet og kommunens jobb med å sørge for lovlig innretting i fremtiden. Forvaltningen har som oftest heller ikke hjemmel til å reagere på begåtte lovbrudd. Det er her vi ber påtalemakten ta ansvar.

Vi vil understreke at det anmeldte lovbrudd har foregått over lengre tid, og at lovbruddet har vært lukrativt.

I debatten omkring den lovstridige praksis, har det blitt uttrykt at hvis det er foregått et lovbrudd, så hadde politiet tatt tak i det. Påtalemakts unnfallemhet blir benyttet som et argument for fortsatt lovbrudd. Derfor er påtalemakts inngripen svært viktig, både av allmennpreventive hensyn og for å få stanset ulovlighetene.

Honningsvåg 24.07.2023

Jan Olsen

Knut Bjørn Lindkvist